

Aanvulling Plan-MER Omgevingsvisie

Definitief

Provincie Groningen

Grontmij Nederland B.V.
Groningen, 28 oktober 2015

Verantwoording

Titel : Aanvulling Plan-MER Omgevingsvisie
Subtitel :
Projectnummer : 347114
Referentienummer : GM-0171742
Revisie :
Datum : 28 oktober 2015

Auteur(s) : ing. C.F. van Duin, mr. M. Haan, mr. A.H. Tuitert
E-mail adres : martin.haan@grontmij.nl
Gecontroleerd door : mr. M. Haan, ing. C.F. van Duin
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : drs. R.J. Jonker
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
Rozenburglaan 11
9727 DL Groningen
Postbus 7057
9701 JB Groningen
T +31 88 811 66 00
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
2	Stikstofdepositie	5
2.1	Advisering commissie m.e.r.	5
2.2	Aanvulling.....	5
2.2.1	Stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden Nederland	5
2.2.1.1	Programmatische Aanpak Stikstof.....	5
2.2.1.2	Ruimtelijke zonering.....	6
2.2.2	Stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden Duitsland.....	7
2.3	Conclusie	7
3	Herziene Ontwerp-Omgevingsvisie	8
3.1	Inleiding.....	8
3.2	Wijziging herziene ontwerp-Omgevingsvisie	8
3.2.1	Inhoud gewijzigde maatregelen	8
3.2.2	Wijziging voorgenomen activiteit.....	10
3.3	Effectanalyses gewijzigde maatregelen.....	13
3.3.1	Effectanalyses scenario 1	14
3.3.2	Effectanalyses scenario 2	18
3.4	Resultaat gewijzigde maatregelen	20
3.4.1	Milieueffecten	20
3.4.2	Doelbereik	20
3.4.3	Eindconclusies en aanbevelingen	22
3.5	Aanvulling Passende Beoordeling	23
3.5.1	Beoordeling scenario 1	23
3.5.2	Beoordeling scenario 2	24
4	Advies commissie m.e.r. aardbevingen	25
5	Conclusies.....	26
5.1	Stikstofdepositie	26
5.2	Herziene ontwerp-Omgevingsvisie	26
5.3	Advies cie m.e.r. over aardbevingen	27

Bijlage 1: Effectscreening

1 Inleiding

Op 16 maart 2015 is de Plan-MER Omgevingsvisie Groningen (hierna te noemen: MER) samen met een ontwerp van de Omgevingsvisie Groningen ter visie gelegd. De commissie m.e.r. heeft op 4 juni 2015 (rapportnummer 2980) een advies uitgebracht over dit MER. De commissie m.e.r. oordeelt positief over het MER, maar adviseert het MER nog op één onderdeel (stikstof-depositie vanuit de landbouw) aan te vullen.

Daarna is op 23 april 2015 een nieuw collegeakkoord ("Vol vertrouwen") tot stand gekomen; dit college-akkoord heeft geleid tot enkele wijzigingen in het Omgevingsbeleid. Deze wijzigingen zijn vervat in een herzien ontwerp voor de Omgevingsvisie. Enkele wijzigingen betreffen ook milieurelevante maatregelen die in het MER zijn beschouwd. Er is daarom aanleiding om het MER op dit punt aan te vullen.

Tot slot heeft de commissie m.e.r. op 2 juli 2015 een advies uitgebracht over reikwijdte en detailniveau van de MER voor de regionale structuurvisie Eemshaven-Delfzijl. In dit advies vraagt de commissie m.e.r. aandacht voor de ligging van het plangebied van de structuurvisie in het aardbevingsgebied. De provincie vindt het passend om ook in het MER Omgevingsvisie aandacht te besteden aan dit onderwerp. Het aardbevingsgebied ligt immers ook in het plangebied van de Omgevingsvisie (zijnde het gehele grondgebied van de provincie).

De drie aanvullingen uit de bovenstaande alinea's worden behandeld in de hoofdstukken 2, 3 en 4 van deze Aanvulling. Deze Aanvulling vormt een oplegnotitie bij het bestaande MER Omgevingsvisie (van 5 maart 2015) en de bestaande Passende Beoordeling (11 februari 2015). Deze Aanvulling zal samen met de herziene ontwerp-Omgevingsvisie worden gepubliceerd.

2 Stikstofdepositie

2.1 Advisering commissie m.e.r.

Ten aanzien van de MER Omgevingsvisie heeft de commissie m.e.r. in het eindconcept van het toetsingsadvies (d.d. 17 april 2015) één tekortkomingesignaleerd. Deze tekortkoming betreft de Passende Beoordeling. Hieronder is de letterlijke tekst uit het advies opgenomen (cursief = citaat):

In de Passende beoordeling wordt een kans op significante effecten voor diverse Natura 2000-gebieden signaleerd ten gevolge van stikstofdepositie. Het plan wordt op dit punt 'mogelijk uitvoerbaar' geacht. Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 kan het bevoegd gezag een besluit tot vaststelling pas nemen als aantasting van de natuurlijke kenmerken is uitgesloten of de ADC-toets wordt doorlopen. Daar kunnen (mitigerende) maatregelen bij worden betrokken.

Maatregelen om te motiveren dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden voorkomen kan worden zijn nog niet verder uitgewerkt. Naar het oordeel van de Commissie is dit gezien de genoemde risico's wel noodzakelijk. Daarom is de Commissie van oordeel dat in dit MER onvoldoende in beeld is gebracht hoe de schaalvergroting in de landbouw uitvoerbaar kan zijn, en is een nadere beschrijving (of nader onderzoek) naar deze maatregelen vereist.

De Commissie adviseert voorafgaande aan de besluitvorming het MER aan te vullen door inzicht te geven in mogelijke maatregelen om negatieve gevolgen voor beschermde natuur door de schaalvergroting in de landbouw te voorkomen en daarbij aan te geven in hoeverre deze maatregelen uitvoerbaar zijn.

2.2 Aanvulling

In deze paragraaf is een nadere beschouwing opgenomen over stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland. Deze beschouwing vormt een aanvulling op de Passende Beoordeling van 11 februari 2015.

2.2.1 Stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden Nederland

Niet alle Natura 2000-gebieden zijn stikstofgevoelig. In de provincie Groningen gaat het alleen om Liefdinghsbroek. Verder zijn het Drentse Aa-gebied (bevoegd gezag provincie Drenthe) en het gebied Bakkeveense Duinen (bevoegd gezag provincie Fryslân) van belang omdat deze aan Groningen grenzen.

2.2.1.1 Programmatische Aanpak Stikstof

Werkings PAS

Op 1 juli 2015 is de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) van kracht geworden. De PAS is een programma dat enerzijds inzet op daling van de achtergronddepositie via generieke maatregelen in de landbouw en daarnaast op natuurherstelmaatregelen. De PAS biedt voor economische activiteiten (waaronder landbouw) mogelijkheden om, onder strikte voorwaarde, meer depositie op Natura 2000-gebieden te veroorzaken. De PAS is een daadwerkelijke *programmatische* aanpak, dus inclusief monitoring, evaluatie en bijsturing. Als de aanpak niet afdoende blijkt om de doelen te halen, zal de oplossing ook binnen het PAS-systeem moeten worden gevonden, bijvoorbeeld door ontwikkelingsruimte in te perken of aanvullende natuurherstelmaatregelen te treffen.

Een deel van de ontwikkelingsruimte in het PAS voor agrarische bedrijven is gecreëerd door specifieke maatregelen ten aanzien van de agrarische sector. Deze maatregelen zijn vastgelegd in de overeenkomst Generieke Maatregelen Programmatische Aanpak Stikstof PAS. Afgesproken is afname aan ammoniakemissie van 10 kiloton, waarvan 5,6 kiloton kan worden benut voor de ontwikkelruimte voor agrarische bedrijven. De vermindering van de ammoniakemissie wordt vooral bereikt door aanpassingen in het voer van koeien en een andere inrichting van de stallen. Zo gaat de ammoniakuitstoot omlaag als koeien een gevarieerder menu krijgen waarbij maïs en gras worden afgewisseld. Door in de stallen urine en mest gescheiden op te vangen, komt er minder ammoniak vrij.

Daarnaast is in het PAS voorzien in specifieke gebiedsgerichte maatregelen per stikstof gevoelig Natura 2000-gebied, zoals hydrologische maatregelen, maaien, plagen en verwijderen van blad in bossystemen.

Groei grondgebonden veehouderijen

Binnen het systeem van de PAS is er depositieruimte¹ beschikbaar voor de toename van stikstofdepositie als gevolg van de uitbreiding van grondgebonden veehouderijen.

- Generieke depositieruimte (van 0,05 tot 1 mol N/ha/jaar).² Depositietoename lager dan 1 mol stikstof per hectare per jaar is generiek toegestaan. De initiatiefnemer hoeft geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet aan te vragen. De toename moet wel gemeld worden (via AERIUS) zodat de toename in het PAS-systeem kan worden verwerkt binnen het segment "meldingsruimte". Voor een aantal PAS-gebieden, waaronder Lieftingsbroek en Drentse Aa, geldt dat de "meldingsruimte" op is. Dat betekent dat van rechtswege een vergunningplicht geldt bij toenames vanaf 0,05 mol. De benodigde ontwikkelingsruimte komt nu uit het segment "vrije ontwikkelingsruimte" (zie hieronder).
- Aanvullende depositieruimte (tot 3 mol N/ha/jaar). De provincie Groningen heeft binnen het systeem van de PAS daarnaast de beschikking over een "vrije ontwikkelingsruimte". Voor de verdeling van deze depositieruimte heeft de provincie een beleidsregel vastgesteld.³ Op grond van deze beleidsregel is per project een depositieruimte van maximaal 3 mol N/ha/jaar) jaar beschikbaar. Deze ruimte wordt uitgegeven via een Natuurbeschermingswetvergunning, en na vergunning worden de toenames in het PAS-systeem verwerkt.

Het is aan de initiatiefnemer om zijn depositietoename te bepalen en op bedrijfsniveau maatregelen te treffen om deze binnen de aangegeven grenzen (toename met 3 mol N/ha/jaar) te houden. Mogelijke maatregelen zijn extra emissiebeperkende maatregelen in de stallen, voermaatregelen of verminderen van het aantal dieren.

De provincie Groningen is van mening dat het PAS-systeem, dat speciaal ontworpen is om het probleem van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden aan te pakken, de komende jaren zijn waarde moet gaan bewijzen. Mochten de resultaten onbevredigend zijn, dan zal de provincie het eigen PAS-beleid evalueren en waar nodig aanscherpen (samen met de landelijke partners omdat stikstofdepositie een landelijk en internationaal fenomeen is).

2.2.1.2 Ruimtelijke zonering

Naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. is door de provincie overwogen of, in aanvulling op het regime van de PAS, meer regulering via het Omgevingsbeleid noodzakelijk en mogelijk is. De provincie heeft daarom beschouwd of een beperking van de bouwblokomvang in zones rondom stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden meerwaarde kan hebben.

¹ De omvang van de depositieruimte is dynamisch. Periodiek wordt de depositieruimte per Natura 2000-gebied vermeld in zgn. Gebiedsanalyses. In september 2015 zijn de laatste versies Gebiedsanalyses door het ministerie van EZ gepubliceerd.

² Indien sprake is van een toename aan stikstofdepositie < 0,05 mol N/ha/jr dan is geen sprake van een effect en is ook geen beroep op de PAS noodzakelijk.

³ Beleidsregel toedeling ontwikkelingsruimte Programmatische Aanpak Stikstof provincie Groningen 2015 segment 2.

Zonering

Voor de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Groningen (Lieftingsbroek) en grenzend aan Groningen (Drentse Aa en Bakkeveense Duinen) geldt in algemene zin dat ze zijn ingebed in grotere natuurgebieden behorend tot het Nationaal Natuurnetwerk (NNN). Binnen het NNN zijn in beginsel geen bouwblokken van agrarische bedrijven aanwezig, en waar dat wel zo is hebben deze geen groeiperspectief gelet op de natuurstatus van het gebied. Eventuele bouwblokken mogen ook niet groter zijn dan 1 ha. Deze inbedding van Natura 2000 in NNN-gebieden is in feite een al bestaande zonering of buffering, die zorgt voor bescherming van de Natura 2000-gebieden tegen externe invloeden, waaronder stikstofdepositie.

Lokaal is deze zonering of buffering 'dun'. Zo grenzen het Lieftingsbroek en de Bakkeveense Duinen niet alleen aan NNN maar deels ook aan landbouwgebied, met ruimere ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw. Ook kan een zeer grootschalige uitbreiding van een veehouderij tot op grotere afstand tot een depositietoename leiden, zodat ook een stevige NNN-buffer ontoereikend kan zijn.

Gelet op het voorgaande vindt de provincie dat er bij ruimtelijke afwegingen over de ontwikkeling van veehouderijen nabij Natura 2000-gebieden, ook los van de PAS, nadrukkelijk aandacht moet zijn voor het aspect stikstofdepositie. De gemeenten worden gevraagd bij de toepassing van de "Bouwblok op maat"-methode (tot 2 ha) en de "Groninger Verdienmodel-methode" (tot 4 ha) expliciet te kijken naar gevolgen voor Natura 2000-gebieden door stikstofdepositie. Waar substantiële gevolgen kunnen worden verwacht, zal dit consequenties hebben voor de bouw-blokomvang.

2.2.2 Stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden Duitsland

Ook voor de Duitse Natura 2000-gebieden geldt dat ze niet allemaal stikstofgevoelig zijn. De meest nabij Groningen gelegen Duitse stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden zijn de Duitse eilanden (Borkum, Juist etc.). Deze gebieden liggen op meer dan 10 km van Groningen.

De regeling voor stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden is in Duitsland heel anders dan in Nederland. Duitsland heeft een toetsingssysteem waaruit volgt dat onder de 21 mol N/ha/jaar geen effecten worden aangenomen op gevoelige natuurwaarden. De onderbouwing is dat de rekenmodellen een zekere onzekerheidsmarge hebben. Indien het rekenresultaat onder de 300 gram N/ha/j (is ca 21 mol) komt is de depositie niet toerekenbaar aan de bron. De Raad van State heeft bepaald dat voor effecten van Nederlandse projecten op Duitse Natura 2000 gebieden de Duitse systematiek kan worden gehanteerd.

Gelet op de toetsingssysteematiek in Duitsland en de relatief grote afstand van de dichtstbijzijnde Duitse Natura 2000-gebieden (> 10 km) tot het plangebied, zijn effecten op stikstofgevoelige Duitse Natura 2000 gebieden op voorhand uit te sluiten.

2.3 Conclusie

In de voorgaande paragrafen is een beschouwing opgenomen over stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden in en nabij Groningen. Uit deze beschouwing blijkt het volgende.

1. Het PAS biedt een landelijke programmatische aanpak voor stikstofdepositie. In deze aanpak zijn diverse maatregelen opgenomen om de nadelige gevolgen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tegen te gaan.
2. Aanvullend op de PAS heeft de provincie in de Omgevingsvisie nu – als extra mitigerende maatregel op het niveau van de Omgevingsvisie - gemeenten gevraagd bij toepassing van de BOM en GVM-methodes aandacht besteden aan het aspect stikstofdepositie in relatie tot hiervoor gevoelige Natura 2000-gebieden. Bij grote depositietoenames kan dit gevolgen hebben voor de bouwblokomvang en daarmee leiden tot beperkingen aan de schaalvergroting van de landbouw.

Gelet op voorgaande is het beleid uit de Omgevingsvisie uitvoerbaar, mits bij uitbreidingen van agrarische bedrijven binnen het PAS-systeem afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen.

3 Herziene Ontwerp-Omgevingsvisie

3.1 Inleiding

De herziene ontwerp-Omgevingsvisie bevat ten opzichte van de eerdere ontwerp-Omgevingsvisie enkele wijzigingen in de maatregelen (in MER-termen: in de “voorgenomen activiteit”). Hierdoor kunnen de milieueffecten van de totale Omgevingsvisie anders zijn. In paragraaf 3.2. worden de wijzigingen in Omgevingsvisie toegelicht. In par. 3.3 wordt ingegaan op de wijzigingen in de milieueffectenanalyses uit het MER. In par. 3.6 worden de resultaten van de paragrafen 3.4 en 3.5 kort samengevat, en wordt ingegaan op de doelbereiktoetsing en de eindconclusies uit het MER. In par. 3.7 tenslotte ingegaan op de wijzigingen in de effectanalyses in de (bij het MER behorende) Passende Beoordeling.

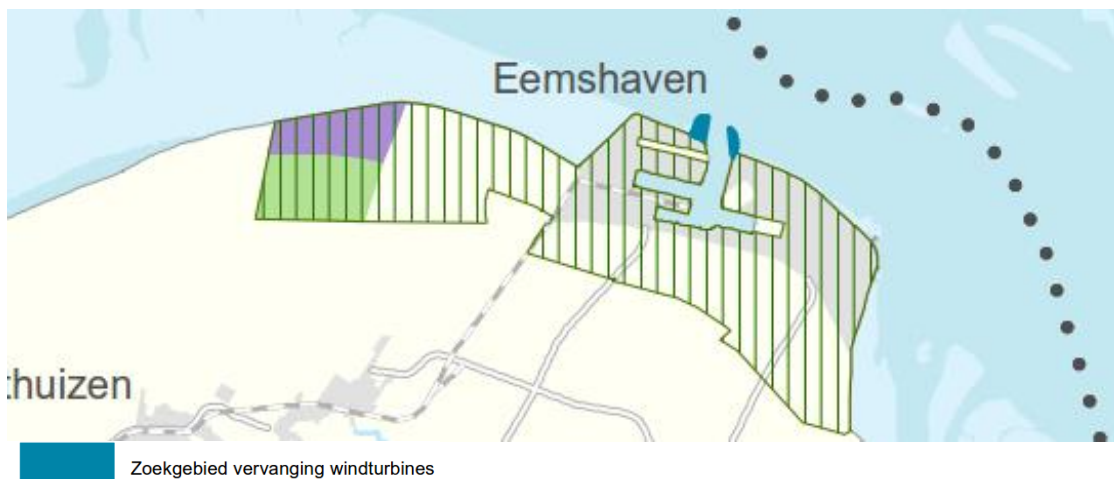
3.2 Wijziging herziene ontwerp-Omgevingsvisie

Hieronder worden de wijzigingen in het provinciaal omgevingsbeleid kort beschreven. Voor de volgorde van behandelen is de hoofdstukindeling van de ontwerp-Omgevingsvisie aangehouden.

3.2.1 Inhoud gewijzigde maatregelen

Zoekgebied vervanging windturbines

De provincie wil een tweede zoekgebied voor een helihaven in de noordwestlob van de Eemshaven aanwijzen (zie 3.2.5). Als de helihaven hier wordt ontwikkeld, zullen enkele bestaande windturbines (deel uitmakend van het bestaande windpark Eemshaven) moeten worden verwijderd. Om vervanging van deze turbines mogelijk te maken, is in de ontwerp-Omgevingsvisie een aanduiding opgenomen voor twee gebiedjes nabij de strekdammen bij de havenmonding van de Eemshaven (zie figuur 3.1).

Figuur 3.1 Zoekgebied windturbines nabij strekdammen

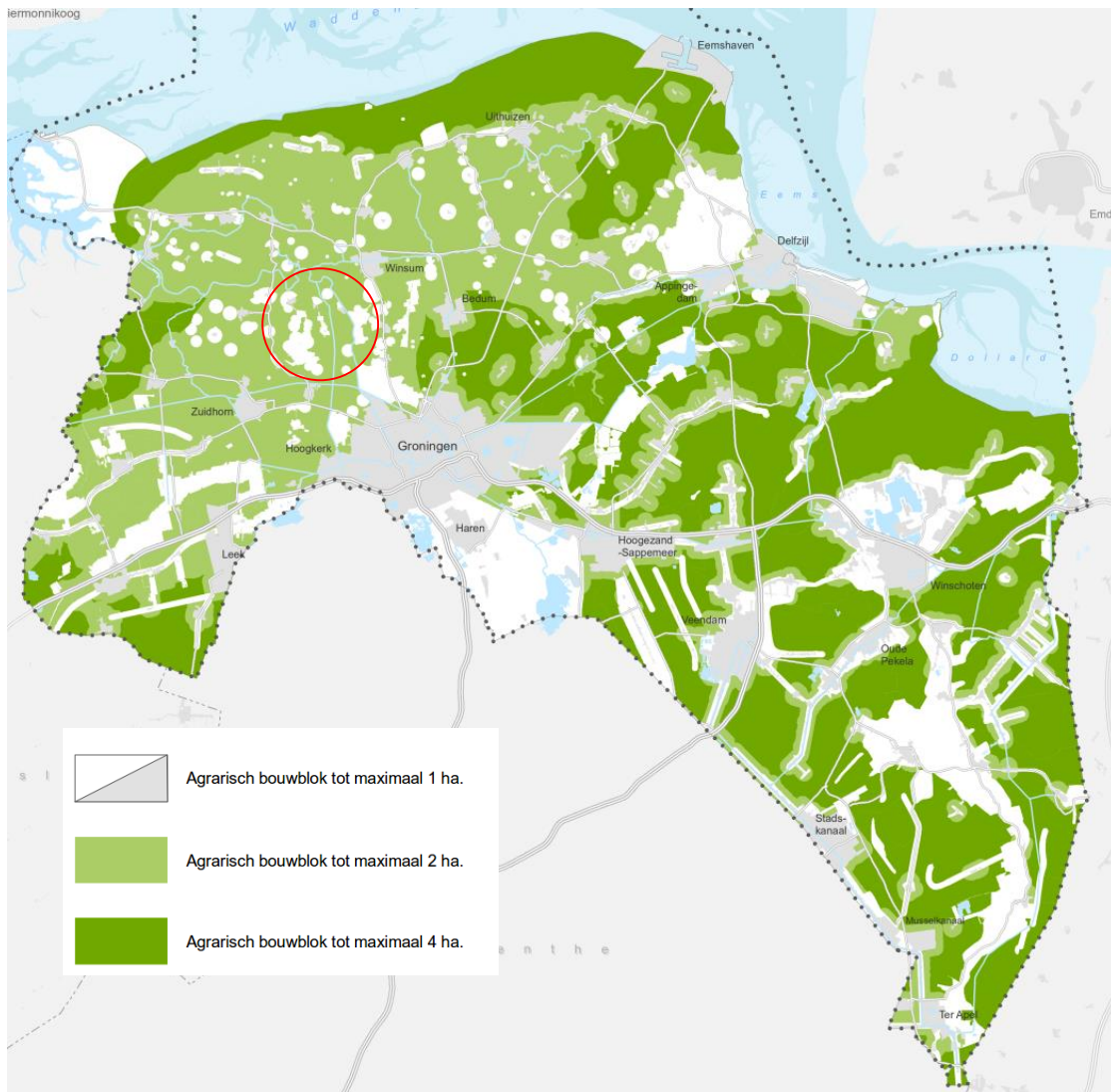
Grootschalige zonneparken

In de herziene Omgevingsvisie worden grootschalige zonneparken nu ook in het buitengebied toegestaan. Voor de maatregel Grootschalige zonneparken is geen kaartmateriaal in de herziene ontwerp-Omgevingsvisie opgenomen. De provincie gaat nog een ruimtelijk afwegingskader ontwikkelen voor de situering van zonneparken. Dit kader leidt tot een maatwerkbenadering

en in afwegingscriteria met een mogelijke kansenkaart geënt op de landschappelijke karakteristieken en betekenis voor Natura 2000-gebieden (externe werking). Waar een zonnepark kan worden ingepast, zal bij parken boven de 1 ha de Bouwblok Op Maat-methode worden toegepast.

Schaalvergroting grondgebonden landbouw

De bij de Omgevingsvisie behorende “Beleidskaart schaalvergroting agrarische bedrijven” wordt iets aangepast. Ter plaatse van het gebied Middag Humsterland wordt het witte gebied met maximale bouwblok omvang van 1 ha deels vervangen door groen gebied waar maximale bouwblok omvang van 2 ha geldt. Bovendien krijgt de gehele kaart een indicatieve status om duidelijk te maken dat bouwblokuitbreiding over de hele provincie maatwerk betreft.

Figuur 3.2 nieuwe kaart grondgebonden landbouw (rode cirkel is Middag-Humsterland)

Glastuinbouw Eemshaven

In de herziene ontwerp-Omgevingsvisie is het concentratiegebied glastuinbouw ten zuiden van de Eemshaven niet meer opgenomen. Deze maatregel, die in het MER is beoordeeld op milieueffecten, komt dus te vervallen.

Figuur 3.3 Te schrappen glastuinbouwgebied Eemshaven

Helihaven noordwestlob Eemshaven

Als alternatief voor het zoekgebied in de Uithuizerpolder, wil de provincie een tweede zoekgebied in de Omgevingsvisie opnemen. Dit tweede zoekgebied ligt in de noordwestlob van de Eemshaven (zie figuur 3.4).

Figuur 3.4. nieuw zoekgebied helihaven Eemshaven

3.2.2 *Wijziging voorgenomen activiteit*

In deze paragraaf worden bovenstaande beleidswijzigingen doorvertaald naar wijzigingen in de “voorgenomen activiteit” in het kader van het MER. Hierbij worden twee scenario’s onderscheiden,

- Scenario 1: helihaven in de noordwestlob van de Eemshaven in combinatie met zoekgebied voor vervanging windturbines nabij strekdammen bij de havenmonding van de Eemshaven;
- Scenario 2: helihaven in de Uithuizerpolder.

Hieronder wordt nader toegelicht welke maatregelen tot scenario 1 en 2 behoren.

Scenario 1 (helihaven noordwestlob Eemshaven)

In dit scenario wordt de helihaven gerealiseerd binnen de zoeklocatie Eemshaven en worden als gevolg hiervan enkele windturbines geplaatst nabij de strekdammen bij de havenmonding van de Eemshaven. Voorts worden de gewijzigde maatregelen voor grootschalige zonneparken, grondgebonden landbouw en glastuinbouwgebied Eemshaven doorgevoerd.

Hieronder is de overzichtstabel met alle maatregelen (ingedeeld naar clusters van soortgelijke maatregelen met soortgelijke milieueffecten) weergegeven. Deze tabel is overgenomen van pagina 14 van het MER, met de toevoeging dat maatregelen die wijzigen geel zijn gemarkeerd. De maatregel die komt te vervallen (dit is alleen de maatregel glastuinbouwgebied Eemshaven) is geel gemarkeerd en doorgehaald.

Provinciaal belang	Maatregel	Cluster
Aantrekkelijk vestigingsklimaat (2)	Concentratie wonen in de stedelijke kernen Groningen, Appingedam, Delfzijl, Winschoten, Veendam, Hogeveen, Stadskanaal.	Verstedelijking (wonen en werken)
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Uitbreiding Meerstadgebied (oostzijde stad Groningen)	Verstedelijking (wonen en werken)
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Uitbreiding Eemshaven Zuidoost	Verstedelijking (wonen en werken)
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Buizenzone Eemsdelta tussen Eemshaven en Delfzijl	Kabels en leidingen (algemeen en energie)
Ruimte voor energie (3)	Cobra-kabel	Kabels en leidingen (algemeen en energie)
Ruimte voor energie	380 kV Hoogspanningsleiding Eemshaven Vierverlaten	Kabels en leidingen (algemeen en energie)
Ruimte voor energie	Windparken Eemshaven (incl. testlocaties)	Energieproductie (wind en zon)
Ruimte voor energie	Windparken Delfzijl	Energieproductie (wind en zon)
Ruimte voor energie	Windpark N33	Energieproductie (wind en zon)
Ruimte voor energie	Grootschalige zonneparken	Energieproductie (wind en zon)
Vitale landbouw (4)	Ruimte bieden voor schaalvergroting grondgebonden landbouw	Agrarische bedrijven (grondgebonden)
Vitale landbouw	Glastuinbouwgebied Eemshaven	Glastuinbouw Eemshaven
Vergroten biodiversiteit (6)	NNN afronden (nog 2000 ha functieverandering)	Afronding NNN
Beschermen tegen water (7)	Dijkversterking Lauwersmeer	Versterking primaire en regionale keringen
Beschermen tegen water	Dijkversterking Eemshaven-Delfzijl	Versterking primaire en regionale keringen
Beschermen tegen water	Versterking regionale keringen	Versterking primaire en regionale keringen
Beschermen tegen water	Waterberging Dwarsdiep	Waterbergingsgebieden
Beschermen tegen water	Waterberging Meerstad	Waterbergingsgebieden
Beschermen tegen water	Waterberging Westerwoldse Aa	Waterbergingsgebieden
Bereikbaarheid (9)	Verdubbeling N33-midden	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Westelijke Ringweg Groningen	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rondweg Bedum	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rail Groningen-Leeuwarden	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rail Groningen-Bremen incl. Oostboog Veendam	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rail Roodeschool Eemshaven	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rail Veendam-Stadskanaal	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rail Knoop Groningen; opstelrein Rouaanstraat	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Vaarweg Lemmer-Delfzijl; Eemskanaal	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Vestiging Helihaven in Eemshaven	Infrastructuur (helihaven)
Bereikbaarheid	HOV (bus) maatregelen incl. transferia	Stimuleren (H)OV en fiets
Bereikbaarheid	Stimuleren fietsgebruik o.a. fietsroutes plus	Stimuleren (H)OV en fiets
Tegengaan milieuhinder (10)	Via vergunningverlening sturen op emissies geluid, licht, luchtkwaliteit en geur om hinder omgeving te beperken	Sturen op emissies en risico's
Tegengaan milieuhinder	Sturen op voorkomen risico's door risicovolle bedrijven te vestigen op bovenregionale terreinen	Sturen op emissies en risico's
Gebruik van de ondergrond (11)	Ruimte bieden voor WKO en geothermie	WKO en geothermie

Scenario 2 (helihaven Uithuizerpolder)

In dit scenario wordt de helihaven gerealiseerd binnen de zoeklocatie Uithuizerpolder, maar worden de gewijzigde maatregelen voor grootschalige zonneparken, grondgebonden landbouw en glastuinbouwgebied Eemshaven wel doorgevoerd.

Hieronder is de overzichtstabel met alle maatregelen (ingedeeld naar clusters van soortgelijke maatregelen met soortgelijke milieueffecten) weergegeven. Deze tabel is overgenomen van pagina 14 van het MER, met de toevoeging dat maatregelen die wijzigen geel zijn gemarkeerd. De maatregel die komt te vervallen (dit is alleen de maatregel glastuinbouwgebied Eemshaven) is geel gemarkeerd en doorgehaald.

Provinciaal belang	Maatregel	Cluster
Aantrekkelijk vestigingsklimaat (2)	Concentratie wonen in de stedelijke kernen Groningen, Appingedam, Delfzijl, Winschoten, Veendam, Hoogezand, Stadskanaal.	Verstedelijking (wonen en werken)
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Uitbreiding Meerstadgebied (oostzijde stad Groningen)	Verstedelijking (wonen en werken)
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Uitbreiding Eemshaven Zuidoost	Verstedelijking (wonen en werken)
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Buizenzone Eemsdelta tussen Eemshaven en Delfzijl	Kabels en leidingen (algemeen en energie)
Ruimte voor energie (3)	Cobra-kabel	Kabels en leidingen (algemeen en energie)
Ruimte voor energie	380 kV Hoogspanningsleiding Eemshaven Vierverlaten	Kabels en leidingen (algemeen en energie)
Ruimte voor energie	Windparken Eemshaven (incl. testlocaties)	Energieproductie (wind en zon)
Ruimte voor energie	Windparken Delfzijl	Energieproductie (wind en zon)
Ruimte voor energie	Windpark N33	Energieproductie (wind en zon)
Ruimte voor energie	Grootschalige zonneparken	Energieproductie (wind en zon)
Vitale landbouw (4)	Ruimte bieden voor schaalvergroting grondgebonden landbouw	Agrarische bedrijven (grondgebonden)
Vitale landbouw	Glastuinbouwgebied Eemshaven	Glastuinbouw Eemshaven
Vergroten biodiversiteit (6)	NNN afronden (nog 2000 ha functieverandering)	Afronding NNN
Beschermen tegen water (7)	Dijkversterking Lauwersmeer	Versterking primaire en regionale keringen
Beschermen tegen water	Dijkversterking Eemshaven-Delfzijl	Versterking primaire en regionale keringen
Beschermen tegen water	Versterking regionale keringen	Versterking primaire en regionale keringen
Beschermen tegen water	Waterberging Dwarsdiep	Waterbergingsgebieden
Beschermen tegen water	Waterberging Meerstad	Waterbergingsgebieden
Beschermen tegen water	Waterberging Westerwoldse Aa	Waterbergingsgebieden
Bereikbaarheid (9)	Verdubbeling N33-midden	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Westelijke Ringweg Groningen	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rondweg Bedum	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rail Groningen-Leeuwarden	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rail Groningen-Bremen incl. Oostboog Veendam	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rail Roodeschool Eemshaven	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rail Veendam-Stadskanaal	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Rail Knoop Groningen; opstel terrein Rouaanstraat	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Vaarweg Lemmer-Delfzijl; Eemskanaal	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)
Bereikbaarheid	Vestiging Helihaven in Uithuizerpolder	Infrastructuur (helihaven)
Bereikbaarheid	HOV (bus) maatregelen incl. transferia	Stimuleren (H)OV en fiets
Bereikbaarheid	Stimuleren fietsgebruik o.a. fietsroutes plus	Stimuleren (H)OV en fiets
Tegengaan milieuhinder (10)	Via vergunningverlening sturen op emissies geluid, licht, luchtkwaliteit en geur om hinder omgeving te beperken	Sturen op emissies en risico's
Tegengaan milieuhinder	Sturen op voorkomen risico's door risicovolle bedrijven te vestigen op bovenregionale terreinen	Sturen op emissies en risico's
Gebruik van de ondergrond (11)	Ruimte bieden voor WKO en geothermie	WKO en geothermie

3.3 Effectanalyses gewijzigde maatregelen

Hieronder worden de gevolgen van deze wijzigingen in de voorgenomen activiteit op de effectanalyses in de MER Omgevingsvisie behandeld. Belangrijk hierbij is de systematiek van het MER. Het MER kent een effectanalyse in drie stappen. Voor de leesbaarheid van deze Aanvulling wordt de uitleg van de methode van effectanalyse (par. 5.1.2 MER) hieronder nogmaals weergegeven (cursief = citaat bestaand MER)

- *Stap 1. Eerst is voor alle 34 maatregelen uit tabel 3.1 een screening op effecten op alle toetsingscriteria uitgevoerd. Deze screening is een expert judgement of effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten. Een toelichting op de werkwijze en het resultaat van de screening is opgenomen in bijlage 4. In de screeningstabel is ook de clustering van maatregelen aangeduid (grijs en wit). Waar in de screeningstabel binnen een cluster een of meer X-en staan, vindt een nadere behandeling plaats in stap 2. Waar in de screeningstabel binnen een cluster alleen maar 0-en staan, vindt geen verdere behandeling in stap 2 plaats. Wel zal dan de 0 als clusterscore meetellen in de totaalbeoordeling van stap 3.*
- *Stap 2: Waar in de screeningstabel binnen een cluster een X is opgenomen, vindt een nadere kwalitatieve effectanalyse plaats in dit hoofdstuk (hoofdstuk 5). In deze nadere analyse worden (per toetsingscriterium) de relevante maatregelen behandeld, en wordt per cluster van maatregelen een clusterscore toegekend: ++ groot positief effect / + positief effect / 0 (vrijwel) geen effect / - negatief effect / - - groot negatief effect.*
- *Stap 3: Vervolgens wordt (per toetsingscriterium) een totaalscore (cumulatief) voor de Omgevingsvisie als geheel gegeven. Deze totaalscore wordt bepaald door een optelling van alle clusterscores, waarbij als rekenregel is gehanteerd: + 7 of meer is ++, van +3 tot +7 is +, onder de +3 en boven de -3 is 0, van -3 tot -7 is - en -7 en kleiner is - -. De betekenis van de totaalscores is hetzelfde als bij de clusterscores: ++ groot positief effect / + positief effect / 0 (vrijwel) geen effect / - negatief effect / - - groot negatief effect*

De effectscreening uit stap 1 is in het kader van deze Aanvulling opnieuw uitgevoerd, nu op basis van de gewijzigde maatregelen (nota bene: dus niet alleen van de wijziging op zichzelf). Er is uitgegaan van het scenario met de meeste wijzigingen, oftewel scenario 1 (helihaven in Eemshaven). In **bijlage 1** bij deze Aanvulling is het resultaat te vinden. Ook in deze tabel zijn de gewijzigde maatregelen geel gemarkeerd, en is de maatregel die vervalt (Glastuinbouw Eemshaven) geel gemarkeerd en doorgehaald.

Uit de opnieuw ingevulde screeningstabel blijkt dat alleen voor de gewijzigde maatregel “Groot-schalige zonneparken” veranderingen aan de orde zijn. Anders dan voorheen is voor deze maatregel nu een inhoudelijke analyse nodig naar effecten op landschap, cultuurhistorische waarden en natuurwaarden (zie de rode kruisjes in de tabel).

In de navolgende paragrafen wordt ingegaan op de stappen 2 en 3. Bij de stap 2-analyse wordt per gewijzigde maatregel eerst gekeken of de maatregel op zichzelf tot meer of andere milieueffecten leidt. Als dat niet het geval is, blijft de score voor het cluster waar de maatregel deel van uitmaakt hetzelfde. Als de maatregel wel tot meer of andere effecten leidt, wordt onderzocht of dit ook doorwerkt in de clusterscore. In de stap 3-analyse tenslotte worden alle clusterscores gecumuleerd tot totale scores voor de gehele Omgevingsvisie.

De analyse wordt uitgevoerd voor scenario 1 (helihaven noordwestlob Eemshaven), omdat deze tot de meeste wijzigingen leidt ten opzichte van het MER. Nadat deze analyse is uitgevoerd, wordt scenario 2 (helihaven Uithuizerpolder) behandeld.

3.3.1 Effectanalyses scenario 1

Energieproductie (wind en zon)

Effecten gewijzigde maatregelen

Windpark Eemshaven (incl. testlocaties)

Deze gewijzigde maatregel leidt niet tot meer of andere effecten dan de maatregel die in het MER is beoordeeld. De effecten worden primair bepaald door het windpark als geheel, een gebied van ca 10 km breed en ca 2 à 3 km breed met ruimte is voor vele tientallen turbines (waarvan een substantieel deel al aanwezig is). Het lokaal verplaatsen van enkele turbines (over een afstand van 1 à 2 km) leidt niet tot een andere ruimtelijke uitstraling. Lokaal (nabij de strekdammen) treden enige aanvullende effecten voor de openheid van het waddenlandschap, natuur en externe veiligheid.

Voor de verschillende toetsingscriteria geldt het volgende:

- Landschap: lokaal, nabij de havenmonding treden enige extra negatieve effecten op voor de openheid van het waddenlandschap. Effect maatregel op landschap (binnenland en wadden) was in het MER al negatief, dat blijft gehandhaafd.
- Natura 2000 en NNN geldt dat in het MER al effecten zijn benoemd als gevolg van verstoring en aanvaringsslachtoffers. Effect maatregel was in MER al negatief, dat blijft gehandhaafd.
- Externe veiligheid: plaatsing van turbines nabij de havenmond (met veel in en uitvarende schepen) kan tot aanvullende effecten op externe veiligheid. Effect maatregel was in MER al negatief, dat blijft gehandhaafd.
- Voor de overige relevante criteria cultuurhistorie, beschermde soorten (akkervogels), bodem en lucht en gezondheid is er geen sprake van meer of andere effecten dan in het MER.

Grootschalige zonneparken

Deze gewijzigde maatregel kan wel tot meer en andere effecten leiden dan de maatregel die reeds in de MER is beoordeeld. Anders dan in het MER zijn effecten nu niet meer alleen te verwachten in stedelijke gebieden, maar ook in het buitengebied. Daarbij zijn in de Omgevingsvisie wel waarborgen opgenomen om gebieden met landschappelijke kwaliteiten en betekenis voor Natura 2000-gebieden te ontzien.

Voor de verschillende toetsingscriteria geldt het volgende:

- Landschap: Enige beperkte extra effecten op landschap kunnen optreden, maar de belangrijkste landschapswaarden zullen door toepassing van het ruimtelijke afwegingskader worden ontzien. Geen negatieve effecten.
- Gebouwde cultuurhistorie: deze waarden bevinden zich voornamelijk in stads- en dorpskernen en op erven in het buitengebied. Enige invloed door de ontwikkeling van zonneparken op korte afstand kan niet worden uitgesloten, maar echte aantasting van waarden treedt niet op. Geen negatieve effecten.
- Natura 2000 en NNN: de ontwikkeling van zonneparken binnen deze gebieden wordt niet verwacht; externe werking door verlies aan foerageergebied van Natura 2000-soorten buiten de Natura 2000-gebieden wordt voorkomen door toepassing ruimtelijk afwegingskader. Voor NNN wordt (mede vanwege toepassing afwegingskader) externe werking ook niet verwacht. Geen negatieve effecten op Natura 2000 en NNN.
- Soorten: de leefgebieden voor akker- en weidevogels en ganzen liggen in het buitengebied verspreid door de hele provincie. Door de ontwikkeling van zonneparken kan het areaal leefgebied voor deze vogels afnemen. Het ruimtelijke afwegingskader zal deze afname naar verwachting niet geheel kunnen voorkomen. Effect gewijzigde maatregel is negatief.
- Water: binnen zonneparken zijn voldoende mogelijkheden om water te infiltreren in de bodem, er is geen sprake van meer of andere effecten dan in het MER.
- Lucht: meer ruimte voor zonneparken leidt tot grotere vervanging van fossiele energie door duurzame energie, dus tot beperking emissies naar de lucht. Effect maatregel was in MER al positief, dat blijft gehandhaafd.

Clusterscores

De gewijzigde maatregelen voor “Windpark Eemshaven (incl. testlocaties)” en “Grootschalige zonneparken” vormen samen met het ongewijzigde maatregelen “Windparken Delfzijl” en “Windpark N33” het cluster “Energieproductie (wind en zon)”. In de systematiek van het MER bepalen de effecten van deze vier maatregelen *samen* de clusterscore.

Uit de bovenstaande effectanalyse volgt dat bij één toetsingscriterium een verandering van de clusterscore optreedt:

- Soorten: in MER was clusterscore voor dit criteria negatief (-) vanwege de windparken. Er treden aanvullende negatieve effecten op doordat grootschalige zonneparken in het buitengebied kunnen leiden tot ruimtebeslag op leefgebied van akkervogels, weidevogels en ganzen. Voor dit criterium wordt de clusterscore daarom - - in plaats van -.

Voor alle overige relevante toetsingscriteria geldt dat de clusterscore uit het MER hetzelfde blijft. De eventuele extra effecten op maatregelniveau zijn niet zodanig dat deze doorwerken in de clusterscore.

Agrarische bedrijven (grondgebonden)*Effect gewijzigde maatregel*

De gewijzigde maatregel leidt ertoe dat in het gebied Middag-Humsterland het witte gebied met maximale bouwblokomvang van 1 ha deels wordt vervangen door groen gebied waar maximale bouwblokomvang van 2 ha geldt. Door de gewijzigde maatregel krijgen grondgebonden landbouwbedrijven in het Middag-Humsterlandgebied enige extra ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast krijgt de gehele beleidskaart voor de grondgebonden landbouw een indicatieve status.

De effectenanalyse in het MER heeft plaatsgevonden op de schaal van de gehele provincie, dus een veel groter gebied dan alleen Middag-Humsterland. In de ‘oude’ beleidskaart was voor grote arealen waardevol landschap (o.a. het wierdenlandschap in Noord-Groningen en het Westerkwartier) ook al een bouwblokmaat van 2 ha opgenomen. De gewijzigde maatregel is een kleine aanvulling daarop. Het indicatief maken van de beleidskaart heeft evenmin gevolgen voor de effectanalyses. In het MER reeds uitgegaan van een ‘worst case’ benadering met agrarische schaalvergroting in alle landschapstypen, waarbij niet is gedifferentieerd naar de exacte bouwblokomvang.

Voor alle toetsingscriteria geldt dat de gewijzigde maatregel niet tot meer of andere effecten leidt dan de maatregel die in de MER is beoordeeld.

Clusterscore

De bovengenoemde maatregel is de enige maatregel in dit cluster. Nu de maatregel niet leidt tot meer of andere effecten, veranderen de clusterscores voor de verschillende toetsingscriteria ook niet.

Glastuinbouw Eemshaven*Effect gewijzigde maatregel*

De maatregel wordt geschrapt dus alle effecten zoals beschreven in het MER komen te vervallen. Dit geldt voor alle toetsingscriteria.

Clusterscore

De bovengenoemde maatregel is de enige maatregel in dit cluster. Nu de maatregel komt te vervallen komen ook de clusterscores voor alle toetsingscriteria te vervallen.

Infrastructuur helihaven

Effect gewijzigde maatregel

De gewijzigde maatregel houdt in dat de helihaven in plaats van in landbouwgebied nu in Eemshaven (hoek van de noordwestelijke lob). Voor de vliegroutes van en naar de helihaven wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de vaarroute van en naar de Eemshaven.

Voor de verschillende toetsingscriteria geldt het volgende:

- Natura 2000 en NNN: de extra geluidbron aan de rand van Natura 2000 en NNN kan leiden tot versturende effecten. In de maatregel die in het MER beoordeeld is, traden deze effecten ook al op, maar er is wel sprake van enig extra effect doordat het opstijgen en landen dichterbij Natura 2000 en NNN plaatsvindt. Nu voor de vliegroutes wordt aangesloten bij de vaarroute (waar al verstoring door schepen plaatsvindt) leidt de gewijzigde maatregel niet tot een andere score, die blijft gehandhaafd op negatief (-).
- Soorten: Anders dan in het MER vliegen de helikopters niet meer over akkervogelgebied in de Emmapolder. Het negatieve effect uit het MER treedt niet meer op.
- Geluid: de helikopters vliegen op grote afstand (ca 3 km) van menselijk bewoning. Het negatieve effect op woningen uit het MER treedt niet meer op. Het effect op de kwaliteit "rust" van de Waddenzee blijft wel optreden. Effect maatregel was in MER negatief, dat blijft gehandhaafd.
- Voor de overige relevante criteria lucht, externe veiligheid en gezondheid is er geen sprake van meer of andere effecten dan in het MER.

Clusterscore

De bovengenoemde maatregel is de enige maatregel in dit cluster. De wijzigingen in de effecten van de maatregel werken dus direct door in de clusterscore. Bij één toetsingscriterium treedt een verandering van clusterscore op: het negatieve effect op soorten (akkervogels) uit het MER treedt niet meer op, effect wordt neutraal (0).

Herzien ontwerp-Omgevingsvisie scenario 1 (helihaven noordwestlob Eemshaven)																	
		landschap	gebouwde cultuurhistorie	archeologie	N2000	NNN	soorten	bodem-kwaliteit	water-huishouding	water-kwaliteit	verkeer	geluid	licht	lucht-kwaliteit	geur	externe veiligheid	gezondheid
Domein	Maatregelen (geclusterd)																
Ruimte	Verstedelijking (wonen en werken)	-	0	-	-	-	0	+	0	0	0	-	-	-	0	0	0
	Kabels en leidingen (algemeen en energie)	0	0	-	-	-	+	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0
	Energieproductie (wind en zon)	-	-	-	-	-	--	0	0	0	0	-	0	+	0	-	0
	Agrarische bedrijven (grondgebonden)	--	-	-	-	-	-	0	0	0	-	-	-	-	--	0	-
	(Glastuinbouw Eemshaven)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Afronding NNN	0	0	-	+	+	+	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0
Water	Versterking primaire en regionale kerin-gen	-	0	-	-	-	0	0	++	0	0	0	0	0	0	0	0
	Waterbergingsgebieden	0	0	-	0	0	0	-	+	-	0	0	0	0	0	0	0
Mobiliteit	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	-	-	-	-	-	-	+	0	0	++	-	-	-	0	+	0
	Infrastructuur (helihaven)	0	0	0	-	-	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0
	Stimuleren HOV en fiets	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0
Milieu	Sturen op emissies en risico's	0	0	0	+	+	0	0	0	0	0	+	+	+	+	+	+
	WKO en geothermie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0
Omgevingsvisie totaal		--	-	--	-	-	0	0	+	0	0	-	0	0	0	0	0

* Rekenregel: + 7 of meer is ++, van +3 tot +7 is +, onder de +3 en boven de -3 is 0, van -3 tot -7 is - en -7 en kleiner is --.

3.3.2 *Effectanalyses scenario 2*

In dit scenario wordt de helihaven ontwikkeld in de Uithuizerpolder. Er komt geen helihaven in de noordwestlob van de Eemshaven en er komen geen windturbines nabij de strekdammen bij de havenmonding.

Energieproductie (wind en zon)

In dit scenario is de enige gewijzigde maatregel de maatregel voor grootschalige zonneparken. De aanvullende extra effecten, zie par. 3.3.1.1, op het criterium soorten (akkervogels/ weidevogels/ ganzen) treden in dit scenario ook op. Hetzelfde geldt voor de verslechtering van de clusterscores voor dit criterium.

Agrarische bedrijven (grondgebonden)

De analyse uit par. 3.3.1 is ook van toepassing op dit scenario.

Glastuinbouw Eemshaven

De analyse uit par. 3.3.1 is ook van toepassing op dit scenario.

Infrastructuur helihaven

Effectanalyses uit MER (zoekgebied Uithuizerpolder) blijven gehandhaafd.

Herzien ontwerp-Omgevingsvisie scenario 2 (helihaven Uithuizerpolder)																	
Domein	Maatregelen (geclusterd)	landschap	gebouwde cultuurhistorie	archeologie	N2000	NNN	soorten	bodem-kwaliteit	water-huishouding	water-kwaliteit	verkeer	geluid	licht	lucht-kwaliteit	geur	externe veiligheid	gezondheid
Ruimte	Verstedelijking (wonen en werken)	-	0	-	-	-	0	+	0	0	0	-	-	-	0	0	0
	Kabels en leidingen (algemeen en energie)	0	0	-	-	-	+	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0
	Energieproductie (wind en zon)	-	-	-	-	-	--	0	0	0	0	-	0	+	0	-	0
	Agrarische bedrijven (grondgebonden)	--	-	-	-	-	-	0	0	0	-	-	-	-	--	0	-
	(Glastuinbouw Eemshaven)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Afronding NNN	0	0	-	+	+	+	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0
Water	Versterking primaire en regionale kerin-gen	-	0	-	-	-	0	0	++	0	0	0	0	0	0	0	0
	Waterbergingsgebieden	0	0	-	0	0	0	-	+	-	0	0	0	0	0	0	0
Mobiliteit	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	-	-	-	-	-	-	+	0	0	++	-	-	-	0	+	0
	Infrastructuur (helihaven)	0	0	0	-	-	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0
	Stimuleren HOV en fiets	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0
Milieu	Sturen op emissies en risico's	0	0	0	+	+	0	0	0	0	0	+	+	+	+	+	+
	WKO en geothermie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0
Omgevingsvisie totaal		--	-	--	-	-	-	0	+	0	0	-	0	0	0	0	0

* Rekenregel: + 7 of meer is ++, van +3 tot +7 is +, onder de +3 en boven de -3 is 0, van -3 tot -7 is - en -7 en kleiner is --.

3.4 Resultaat gewijzigde maatregelen

3.4.1 Milieueffecten

Uit de analyses in par 3.3 blijkt het volgende:

- In scenario 1 en 2 leidt de gewijzigde maatregel voor grootschalige zonneparken tot aanvullende negatieve effecten op soorten (akkervogels/ weidevogels/ ganzen). Voor dit criterium gaat de clusterscore van - naar - -.
- In zowel scenario 1 als 2 treden de negatieve effecten door het glastuinbouwgebied (op de criteria landschap, Natura 2000, NNN, soorten, waterkwaliteit, geluid, licht en luchtkwaliteit) niet meer op. Voor deze criteria gaat de score van – naar 0.
- Alleen in scenario 1 leidt de gewijzigde maatregel voor de helihaven tot een verbetering van de score voor soorten (akkervogels/weidevogels/ganzen): van – naar 0. De gewijzigde maatregel leidt niet tot een gewijzigde score voor Natura 2000 en NNN, de versturende effecten waren in het MER reeds benoemd.

Voor de cumulatieve milieueffectenscores voor de Omgevingsvisie als geheel geldt het volgende:

- In zowel scenario 1 als 2 wordt de cumulatieve beoordeling voor het criterium licht gunstiger door het wegvallen van de maatregel glastuinbouwgebied: van – naar 0.
- Alleen in scenario 1 geldt dat de cumulatieve beoordeling voor soorten gunstiger wordt, doordat helikopters niet meer over akkervogelgebied vliegen: van – naar 0.

3.4.2 Doelbereik

In het MER is tevens een toetsing op doelbereik uitgevoerd. Hierin wordt geanalyseerd in hoeverre de 11 provinciale belangen uit de Omgevingsvisie met de maatregelen uit de Omgevingsvisie worden gediend. In het onderstaande wordt de toetsing op doelbereik uitgevoerd voor de herziene ontwerp-Omgevingsvisie (scenario 1 en 2).

Doelbereik belangen 1 en 5 t/m 10

Uit de analyses in deze Aanvulling blijkt het volgende voor de doelbereikscores die samenhangen met de milieueffecten (provinciale belangen 1 en 5 t/m 10):

Doelbereikscores energieproductie (wind en zon)

- Doelbereik ruimtelijke kwaliteit: relevant zijn landschap, gebouwde cultuurhistorie en NNN; de milieueffectscores voor deze criteria wijzigen niet, de score voor doelbereik ruimtelijke kwaliteit blijft gehandhaafd op -.
- Doelbereik landschap: relevant is milieueffectscore landschap; deze wijzigt niet, deelscore doelbereik landschap blijft gehandhaafd op -.
- Doelbereik biodiversiteit: relevant zijn Natura 2000, NNN en soorten; alleen de milieueffectscore op soorten gaat van - naar - -, op de overige twee criteria blijft de milieueffectscore -. Score doelbereik biodiversiteit blijft gehandhaafd op 0.

Doelbereikscores agrarische bedrijven (grondgebonden)

- Geen wijzigingen in milieueffecten dus ook niet in doelbereikscores 1 en 5 t/m 10.

Doelbereikscores glastuinbouwgebied en helihaven

- De milieueffecten van deze maatregelen spelen niet op de schaal van de gehele provincie dus werken niet door in doelbereik op criteria 1 en 5 t/m 10.

Doelbereik belangen 2 t/m 4

- Doelbereik ruimte voor energie gaat van + naar ++ vanwege extra ruimte voor zonneparken
- Doelbereik aantrekkelijk vestigingsklimaat en vitale landbouw: door wegvallen positieve bijdrage van glastuinbouwgebied, valt de positieve bijdrage aan het doelbereik bij deze twee belangen ook weg (+ wordt 0).

Cumulatieve beoordeling doelbereik

In de onderste regel van de tabel op de volgende pagina is de cumulatieve beoordeling op doelbereik weergegeven. Hieruit blijkt dat het wegvallen van het glastuinbouwgebied leidt tot een verminderd doelbereik voor “aantrekkelijk vestigingsklimaat” (van ++ naar +) en “vitale landbouw” (van + naar 0). Voor de overige belangen wijzigt het doelbereik niet.

Doelbereik (scenario 1 en 2)												
Domein	Maatregelen (geclusterd)	Ruimtelijke kwaliteit (1)	Aantrekkelijk vestigingsklimaat (2)	Ruimte voor energie (3)	Vitale landbouw (4)	Beschermen landschap (5)	Vergroten biodiversiteit (6)	Beschermen tegen water (7)	Schoon en voldoende water (8)	Bereikbaarheid (9)	Tegengaan milieuhinder (10)	Gebruik van de ondergrond (11)
Ruimte	Verstedelijking (wonen en werken)	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kabels en leidingen (algemeen en energie)	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0
	Energieproductie (wind en zon)	-	0	++	0	-	-	0	0	0	-	0
	Agrarische bedrijven (grondgebonden)	-	+	0	+	-	-	0	0	0	--	0
	Glastuinbouw Eemshaven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Afronding NNN	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0
Water	Versterking primaire en regionale keringen	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0
	Waterbergingsgebieden	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0
Mobiliteit	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	0	+	0	0	0	0	0	0	+	-	0
	Infrastructuur (helihaven)	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0
	Stimuleren HOV en fiets	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0
Milieu	Sturen op emissies en risico's	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0
	WKO en geothermie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0
Omgevingsvisie totaal*		-	+	+	0	-	0	+	0	+	-	0

* Rekenregel optrelling: +5 of meer is ++, +2 tot + 5 is +, kleiner dan + 2 en groter dan -2 is 0, -2 tot -5 is -, -5 en kleiner is --.

3.4.3 Eindconclusies en aanbevelingen

Eindconclusies

De eindconclusies van het MER zijn tevens van toepassing op de inhoud van de herziene ontwerp-Omgevingsvisie. De 5 hoofdpunten uit deze eindconclusies zijn nog steeds van toepassing, alleen bij hoofdpunt 2 is sprake van een kleine wijziging (zie hieronder cursief).

- Schaalvergroting agrarische bedrijven valt onder hoofdpunt 2 van de eindconclusies. *Een wijziging die voortvloeit uit hoofdstuk 2 van deze Aanvulling is dat de maatregel uitvoerbaar is, mits binnen het systeem van de PAS afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen.*
- Gewijzigde maatregelen windpark Eemshaven en helihaven (beide scenario's) en schrappen maatregel glastuinbouw vallen onder hoofdpunt 4 van de eindconclusies ("Eemshaven en Delfzijl"). Het nader in beeld brengen van cumulatieve effecten zal gebeuren in de MER en Passende Beoordeling Structuurvisie Eemsmond-Delfzijl.
- Gewijzigde maatregel zonneparken valt onder hoofdpunt 5 van de eindconclusies ("overige maatregelen"); plaatselijk kunnen negatieve milieueffecten optreden, bij vervolgbesluitvorming moet hiermee rekening worden gehouden.

Vervolgbesluitvorming

De aanbevelingen voor de vervolgbesluitvorming in het MER zijn ook van toepassing op de herziene ontwerp-Omgevingsvisie. De tabel met mitigerende maatregelen worden de volgende mitigatiemogelijkheden toegevoegde aan de kolom "mitigatiemogelijkheid":

Soorten

- Bij grootschalige zonneparken kan via het ruimtelijk afwegingskader en de BOM-methode worden gestuurd op goede situering van de activiteit (niet in gebieden met belangrijke betekenis voor akkervogels, weidevogels of ganzen)

3.5 Aanvulling Passende Beoordeling

In deze paragraaf wordt beoordeeld in hoeverre de gewijzigde maatregelen (kunnen) leiden tot een wijziging van de conclusies uit de Passende Beoordeling ten aanzien van de betreffende maatregel(en).

3.5.1 Beoordeling scenario 1

Windparken Eemshaven (inclusief testlocaties)

Kleine gebieden nabij de strekdammen in de havenmonding van de Eemshaven worden zoekgebied voor vervanging windturbines (i.v.m. helihaven in noordwestlob). Deze kleine gebieden maken deel uit van een veel omvangrijker gebied met windturbines in en nabij de Eemshaven.

In de Passende Beoordeling zijn effecten van het gehele windpark Eemshaven op Natura 2000-gebieden afgewogen en is geconcludeerd dat effecten op kwalificerende soorten van het Natura 2000-gebied Waddenzee niet op voorhand zijn uit te sluiten, maar dat een significant negatief effect waarschijnlijk niet aan de orde is. Relevante effecttypen zijn verstoring en aanvarings-slachtoffers. De conclusie uit de Passende Beoordeling ten aanzien van windpark Eemshaven ("uitvoerbaar, mits afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen") verandert niet naar aanleiding van de gewijzigde maatregel.

Grootschalige zonneparken

In de Passende Beoordeling zijn effecten van zonneparken op Natura 2000-gebieden afgewogen en is geconcludeerd dat geen sprake is van effecten aangezien de zonneparken buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden blijven en geen sprake is van externe effecten omdat de parken niet in het buitengebied waren voorzien. Deze conclusie verandert nu er ook grootschalige zonneparken in het buitengebied kunnen worden ontwikkeld. Hierdoor kan namelijk foerageergebied verloren gaan van kwalificerende vogelsoorten die buiten Natura 2000-gebieden foerageren. Effecten zijn niet op voorhand uit te sluiten waardoor een nadere effectanalyse noodzakelijk is.

Met name land- en akkerbouwpercelen vormen geschikt foerageergebied voor herbivore watervogels zoals ganzen, eenden en zwanen en voor bepaalde soorten steltlopers zoals de wulp. Ontwikkeling van land- en akkerbouwgebieden in een straal van enkele kilometers rondom een Natura 2000-gebied tot zonneparken kan leiden tot verlies aan foerageergebied van kwalificerende vogelsoorten (externe werking). Verlies aan foerageergebied van Natura 2000-soorten buiten de Natura 2000-gebieden wordt echter voorkomen door toepassing van het ruimtelijk afwegingskader. Door deze borging zullen relevante foerageergebieden worden ontzien en zijn effecten door externe werking op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden niet aan de orde.

Maatregel	Uitvoerbaarheid Nbwet	Natura 2000-gebied(en)	Aandachtspunten	Maatregelen
Grootschalige zonneparken	Uitvoerbaar	Diverse gebieden	N.v.t.	N.v.t.

Agrarische bedrijven (grondgebonden)

Er is sprake van een kleine aanpassing van de kaart, in het gebied Middag-Humsterland wordt iets meer ontwikkelingsruimte toegekend. Daarnaast wordt de beleidskaart indicatief gemaakt. Het gebied Middag-Humsterland ligt op grote afstand van Natura 2000-gebieden en de wijziging in ontwikkelingsmogelijkheden leidt niet tot een extra effect op een Natura 2000-gebied. Het indicatief maken van de beleidskaart leidt evenmin tot verandering van de effectanalyse. In de Passende Beoordeling is reeds uitgegaan van ruime ontwikkelingsmogelijkheden, waarbij niet is gedifferentieerd naar exacte bouwblok-omvang. De conclusie uit de Passende Beoordeling wijzigt wel naar aanleiding van de nadere analyse in hoofdstuk 2 van deze Aanvulling. De conclusie is "uitvoerbaar, mits binnen het systeem van de PAS afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen".

Maatregel	Uitvoerbaarheid Nbwet	Natura 2000-gebied(en)	Aandachtspunten	Maatregelen
Bouwblok vergroting	Uitvoerbaar, mits	• Liefdingsbroek • Diverse gebieden	• Verstoring van daarvoor gevoelige soorten • Stikstofdepositie	• Rekening houden met broedseizoen vogels • Mitigerende maatregelen binnen systeem PAS

Glastuinbouw Eemshaven

Het zoekgebied voor glastuinbouw ten zuiden van de Eemshaven wordt geschrapt. Uit de Passende Beoordeling blijkt dat glastuinbouw in de Eemshaven kan leiden tot lichtverstoring in het Natura 2000-gebied Waddenzee en tot oppervlakteverlies van leefgebied van (vogel)soorten uit het Natura 2000-gebied Waddenzee. Door de gewijzigde maatregel zullen deze effecten op het Natura 2000-gebied Waddenzee niet optreden. De conclusie uit de Passende Beoordeling ("uitvoerbaar, mits afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen") komt dus te vervallen.

Infrastructuur helihaven

In dit scenario komt de helihaven in de noordwestlob van de Eemshaven in plaats van in de Uithuizerpolder. Uit de Passende Beoordeling blijkt dat effecten in de aanlegfase (verstoring) niet aan de orde zijn wanneer de helihaven in de Uithuizerpolder wordt gerealiseerd. In de gebruiksfase kan verstoring van soorten in de Waddenzee niet worden uitgesloten. Als de helihaven in de Eemshaven op korte afstand van het Natura 2000-gebied Waddenzee wordt gerealiseerd, kan ook in de aanlegfase sprake zijn van tijdelijke verstoring van kwalificerende soorten van het Natura 2000-gebied Waddenzee. Vanwege het tijdelijke karakter van de verstoring in de aanlegfase en door het treffen van mitigerende maatregelen kan een significante verstoring waarschijnlijk worden voorkomen. De mate van verstoring in de gebruiksfase verandert enigszins doordat het opstijgen en landen dichtbij Natura 2000-gebied plaatsvindt. Om de verstoring te beperken wordt voor de vliegroutes wordt aangesloten bij de vaarroute (waar al verstoring door schepen plaatsvindt). In een haalbaarheidsanalyse die door Arcadis is uitgevoerd wordt geconcludeerd dat een significante verstoring waarschijnlijk kan worden voorkomen wanneer gevoelige gebieden (rustplaatsen, foerageergebieden, hoogwatervluchtplaatsen) worden gemedend.⁴ De conclusie uit de Passende Beoordeling ("uitvoerbaar, mits afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen") verandert niet.

3.5.2 *Beoordeling scenario 2*

In dit scenario wordt de helihaven ontwikkeld in de Uithuizerpolder. Er komt geen helihaven in de noordwestlob van de Eemshaven en er komen geen windturbines nabij de strekdammen bij de havenmonding.

Windparken Eemshaven (incl. testlocaties)

Gewijzigde maatregel wordt in dit scenario niet doorgevoerd. Effectanalyses uit Passende Beoordeling blijft gehandhaafd.

Grootschalige zonneparken

De analyse in par. 3.5.1 over deze maatregel is ook van toepassing op dit scenario.

Agrarische bedrijven (grondgebonden)

De analyse in par. 3.5.1 over deze maatregel is ook van toepassing op dit scenario.

Glastuinbouw Eemshaven

De analyse in par. 3.5.1 over deze maatregel is ook van toepassing op dit scenario.

Infrastructuur helihaven

Gewijzigde maatregel wordt in dit scenario niet doorgevoerd. Effectanalyses uit Passende Beoordeling (zoekgebied Uithuizerpolder) blijven gehandhaafd.

⁴ Haalbaarheidsanalyse helikopter start- en landingsplaats Eemshaven m.b.t. beschermde natuurwaarden, Arcadis, 14 september 2015.

4 Advies commissie m.e.r. aardbevingen

Op 2 juli 2015 heeft de c.m.e.r. een advies uitgebracht over reikwijdte en detailniveau van de MER voor de regionale structuurvisie Eemshaven-Delfzijl. In dit advies vraagt de commissie m.e.r. expliciet aandacht voor de ligging van het plangebied van de structuurvisie in het aardbevingsgebied. De commissie adviseert het volgende: *“Geef aan welke risico's kunnen optreden als gevolg van toekomstige bevingen en welke gevolgen er zijn voor het leefmilieu. Geef aan welke mitigerende maatregelen zijn genomen om effecten te voorkomen en welke aanvullende maatregelen nog nodig en mogelijk zijn.”*

De provincie Groningen zal in de MER voor de regionale structuurvisie op het onderwerp aardbevingen ingaan. De provincie vindt het daarbij passend om de tekst die in de MER voor de regionale structuurvisie wordt opgenomen, ook in deze Aanvulling MER Omgevingsvisie op te nemen. Het aardbevingsgebied ligt immers ook in het plangebied van de Omgevingsvisie (zijnde het gehele grondgebied van de provincie).

Standpunt provincie aardbevingen in MER-studies Structuurvisie en Omgevingsvisie

Op dit moment vindt een aantal onderzoeken plaats naar de risico's van aardbevingen en mogelijk te nemen (versterkings)maatregelen. Dit is onder meer het geval voor de woningbouw, maar ook risico's voor bedrijven en vitale infrastructuur worden in kaart gebracht.

De situatie is dat er nog veel onduidelijkheid is over de normen, die gehanteerd gaan worden. Om die reden pleiten provincie en gemeenten ervoor om vanuit het voorzorgsbeginsel de gaswinning zo veel als mogelijk te reduceren.

De minister van EZ is verantwoordelijk voor de omvang van de gaswinning. Bij het nemen van een besluit over de omvang van de gaswinning wordt hij geacht alle mogelijke effecten en belangen af te wegen. De minister van EZ is daarbij primair verantwoordelijk voor de veiligheid in dit gebied ten gevolge van gaswinning. Hij heeft voor het komend jaar een plafond ingesteld (30 miljard m³) waarin de veiligheid van het hele gebied is meegewogen.

Op dit moment wordt op basis van de huidige normen ('groene NPR') gewerkt aan een programma voor de versterking van gebouwen, m.n. woningen. De normen die worden gehanteerd bij deze versterking worden naar verwachting eind dit jaar aangepast naar de nieuwste inzichten ('witte NPR').

De situatie is dat er op basis van op dit moment bekende risico's en op dit moment bekende normen wordt gewerkt aan schadeherstel en versterking van gebouwen in het gebied. Dit geldt zowel voor het plangebied van de Omgevingsvisie als het plangebied voor de structuurvisie Eemshaven-Delfzijl. Om die reden kunnen wij geen risico's in kaart brengen anders dan op dit moment bekend van bestaande onderzoeken en worden er geen additionele mitigerende maatregelen getroffen dan die op dit moment worden gedaan. Bij diverse (nieuw)bouwprojecten wordt nu rekening gehouden met de (groene) NPR, wat leidt tot extra investeringen in de constructie van gebouwen en infrastructuur. Dit is een voorbeeld van een maatregel aan de voorkant. Daarnaast worden veel bestaande gebouwen versterkt, te beginnen bij de gebouwen die het meeste risico lopen.

Kortom: de provincie baseert haar plannen en aanpak op basis van de huidige beschikbare informatie en normen. Dit leidt op dit moment niet tot herziening van de plannen of additionele maatregelen. Met het beschikbaar komen van nieuwe informatie, zowel tijdens de procedure van het gereedkomen van de structuurvisie Eemshaven-Delfzijl en de Omgevingsvisie, als in de periode erna, kunnen de plannen worden bijgesteld op basis van die nieuwe informatie.

5 Conclusies

5.1 Stikstofdepositie

In deze Aanvulling is een beschouwing opgenomen over stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden in en nabij Groningen. Uit deze beschouwing blijkt het volgende.

1. Het PAS biedt een landelijke programmatische aanpak voor stikstofdepositie. In deze aanpak zijn diverse maatregelen opgenomen om de nadelige gevolgen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tegen te gaan.

2. Aanvullend op de PAS heeft de provincie in de Omgevingsvisie nu – als extra mitigerende maatregel op het niveau van de Omgevingsvisie – gemeenten gevraagd bij toepassing van de BOM en GVM-methodes aandacht besteden aan het aspect stikstofdepositie in relatie tot hiervoor gevoelige Natura 2000-gebieden. Bij grote depositietoenames kan dit gevolgen hebben voor de bouwblokomvang en daarmee leiden tot beperkingen aan de schaalvergroting van de landbouw.

Gelet op voorgaande is het beleid uit de Omgevingsvisie uitvoerbaar, mits bij uitbreidingen van agrarische bedrijven binnen het PAS-systeem afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen.

5.2 Herziene ontwerp-Omgevingsvisie

In de herziene ontwerp-Omgevingsvisie zijn vijf gewijzigde maatregelen opgenomen:

Gewijzigde maatregel	Inhoud wijziging
Windparken Eemshaven (incl. testlocaties)	Strekdammen havenmonding Eemshaven zoekgebied vervanging windturbines (i.v.m. helihaven in noordwestlob)
Grootschalige zonneparken	Grootschalige zonneparken nu ook in buitengebied toegestaan na toepassing ruimtelijk afwegingskader
Ruimte bieden voor schaalvergroting grondgebonden landbouw	Kleine aanpassing kaart, in gebied Middag Humsterland iets meer ontwikkelingsruimte. Gehele kaart indicatief gemaakt.
Glastuinbouwgebied Eemshaven	Zoekgebied glastuinbouw ten zuiden van de Eemshaven wordt geschrapt.
Helihaven	Zoekgebied helihaven in noordwestlob Eemshaven (als tweede mogelijkheid naast helihaven in Uithuizerpolder)

Milieueffecten

De gewijzigde maatregelen zijn geanalyseerd op milieueffecten. Dit is gedaan conform de systematiek van het bestaande MER. Er is onderscheid gemaakt tussen een scenario 1 met de helihaven in de noordwestlob van de Eemshaven en een scenario 2 met de helihaven in de Uithuizerpolder.

Uit de analyse blijkt het volgende:

- In scenario 1 en 2 leidt de gewijzigde maatregel voor grootschalige zonneparken tot aanvullende negatieve effecten op soorten (akkervogels/ weidevogels/ ganzen). Voor dit criterium gaat de clusterscore van - naar - -.
- In zowel scenario 1 als 2 treden de negatieve effecten door het glastuinbouwgebied (op de criteria landschap, Natura 2000, NNN, soorten, waterkwaliteit, geluid, licht en luchtkwaliteit) niet meer op. Voor deze criteria gaat de score van – naar 0.
- Alleen in scenario 1 leidt de gewijzigde maatregel voor de helihaven tot een verbetering van de score voor soorten (akkervogels/weidevogels/ganzen): van – naar 0. De gewijzigde maatregel leidt niet tot een gewijzigde score voor Natura 2000 en NNN, de versturende effecten waren in het MER reeds benoemd.

Voor de cumulatieve milieueffectenscores voor de Omgevingsvisie als geheel geldt het volgende:

- In zowel scenario 1 als 2 wordt de cumulatieve beoordeling voor het criterium licht gunstiger door het wegvallen van de maatregel glastuinbouwgebied: van – naar 0.
- Alleen in scenario 1 geldt dat de cumulatieve beoordeling voor soorten gunstiger wordt, doordat helikopters niet meer over akkervogelgebied vliegen: van – naar 0.

Doelbereik

In deze Aanvulling is een toetsing op doelbereik uitgevoerd voor de herziene ontwerp-Omgevingsvisie (scenario 1 en 2). Hierin wordt geanalyseerd in hoeverre de 11 provinciale belangen uit de Omgevingsvisie met de maatregelen uit de Omgevingsvisie worden gediend. Hieruit blijkt dat het wegvallen van het glastuinbouwgebied leidt tot een verminderd doelbereik voor “aan-trekkelijk vestigingsklimaat” (van ++ naar +) en “vitale landbouw” (van + naar 0). Voor de overige belangen wijzigt het doelbereik niet.

Eindconclusies

De eindconclusies van het MER zijn tevens van toepassing op de inhoud van de herziene ontwerp-Omgevingsvisie. De 5 hoofdpunten uit deze eindconclusies zijn nog steeds van toepassing, alleen bij hoofdpunt 2 is sprake van een kleine wijziging (zie hieronder cursief).

- Schaalvergroting agrarische bedrijven valt onder hoofdpunt 2 van de eindconclusies. *Een wijziging die voortvloeit uit hoofdstuk 2 van deze Aanvulling blijkt dat de maatregel uitvoerbaar is, mits binnen het systeem van de PAS afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen.*
- Gewijzigde maatregelen windpark Eemshaven en helihaven (beide scenario's) en schrappen maatregel glastuinbouw vallen onder hoofdpunt 4 van de eindconclusies (“Eemshaven en Delfzijl”). Het nader in beeld brengen van cumulatieve effecten zal gebeuren in de MER en Passende Beoordeling Structuurvisie Eemsmond-Delfzijl.
- Gewijzigde maatregel zonneparken valt onder hoofdpunt 5 van de eindconclusies (“overige maatregelen”); plaatselijk kunnen negatieve milieueffecten optreden, bij vervolgbesluitvorming moet hiermee rekening worden gehouden.

Passende Beoordeling

De conclusies van de Passende Beoordeling wijzigen op één onderdeel. De beoordeling van de maatregel “schaalvergroting grondgebonden landbouw” is niet langer “mogelijk uitvoerbaar, maar kans op significante effecten” maar “uitvoerbaar, mits binnen het PAS-systeem afdoende mitigerende maatregelen worden getroffen”. De overige conclusies uit de Passende Beoordeling wijzigen niet als gevolg van de gewijzigde maatregelen. Ten aanzien van de grootschalige zonneparken in het buitengebied is een aanvullende beoordeling uitgevoerd. De conclusie is dat deze maatregel uitvoerbaar is aangezien door toepassing van een ruimtelijk afwegingskader relevante foerageergebieden van kwalificerende soorten die buiten Natura 2000-gebieden foerageren worden ontzien.

5.3 Advies cie m.e.r. over aardbevingen

De cie m.e.r. heeft op 2 juli 2015 een advies uitgebracht over reikwijdte en detailniveau van de MER voor de regionale structuurvisie Eemshaven-Delfzijl. In dit advies vraagt de commissie

m.e.r. aandacht voor de ligging van het plangebied van de structuurvisie in het aardbevingsgebied. De provincie vindt het passend om ook in het MER Omgevingsvisie aandacht te besteden aan dit onderwerp. Het aardbevingsgebied ligt immers ook in het plangebied van de Omgevingsvisie (zijnde het gehele grondgebied van de provincie).

De provincie hanteert voor het thema aardbevingen het volgende uitgangspunt: wij baseren onze plannen en aanpak op basis van de huidige beschikbare informatie en normen. Dit leidt op dit moment niet tot herziening van de plannen of additionele maatregelen. Met het beschikbaar komen van nieuwe informatie, zowel tijdens de procedure van het gereedkomen van de structuurvisie Eemsmond Delfzijl en de Omgevingsvisie, als in de periode erna, kunnen de plannen worden bijgesteld op basis van die nieuwe informatie.

Bijlage 1

Effectscreening

Tabel screening alle maatregelen op alle toetsingscriteria																		
Provinciaal belang	Maatregel	Cluster	Landschap	CHW	Archeologie	Natura 2000	NNN	Soorten	Bodem	Waterhuishouding	Waterkwaliteit	Verkeer	Geluid	Licht	Lucht	Geur	EV	Gezondheid
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Concentratie wonen in de stedelijke kernen Groningen, Appingedam, Delfzijl, Winschoten, Veendam, Hoogezand, Stadskanaal.	Verstedelijking (wonen en werken)	x	0	0	0	0	0	x	0	0	x	x	0	x	0	0	x
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Uitbreiding Meerstadgebied (oostzijde stad Groningen)	Verstedelijking (wonen en werken)	x	x	x	0	x	0	x	x	x	x	x	x	x	0	0	x
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Uitbreiding Eemshaven Zuidoost	Verstedelijking (wonen en werken)	x	0	0	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Aantrekkelijk vestigingsklimaat	Buizenzone Eemsdelta tussen Eemshaven en Delfzijl	Kabels en leidingen (algemeen en energie)	x	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	x	x
Ruimte voor energie	Cobra-kabel	Kabels en leidingen (algemeen en energie)	0	0	0	x	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	x
Ruimte voor energie	380 kV Hoogspanningsleiding Eemshaven - Vierverlaten	Kabels en leidingen (algemeen en energie)	x	x	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	x
Ruimte voor energie	Windparken Eemshaven (incl. testlocaties)	Energieproductie (wind en zon)	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	x	0	x	0	x	x
Ruimte voor energie	Windparken Delfzijl	Energieproductie (wind en zon)	x	x	x	x	x	x	x	x	0	0	x	0	x	0	x	x
Ruimte voor energie	Windpark N33	Energieproductie (wind en zon)	x	x	x	0	0	x	x	0	0	0	x	0	x	0	x	x
Ruimte voor energie	Grootschalige zonneparken	Energieproductie (wind en zon)	x	x	0	x	x	x	0	x	0	0	0	0	x	0	0	0
Vitale landbouw	Ruimte bieden voor schaalvergroting grondgebonden landbouw	Agrarische bedrijven (grondgebonden)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	0	x
Vitale landbouw	Glastuinbouwgebied Eemshaven	Glastuinbouw Eemshaven	x	0	0	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	0	0	x
Vergrotten biodiversiteit	NNN afronden (nog 2000 ha functieverandering)	Natuur binnen en buiten NNN	x	0	x	x	x	x	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0
Beschermen tegen water	Dijkversterking Lauwersmeer	Versterking primaire en regionale keringen	x	0	0	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0
Beschermen tegen water	Dijkversterking Eemshaven-Delfzijl	Versterking primaire en regionale keringen	x	x	x	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0
Beschermen tegen water	Versterking regionale keringen	Versterking primaire en regionale keringen	x	x	x	0	x	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0
Beschermen tegen water	Waterberging Dwarsdiep	Waterbergingsgebieden	x	0	x	0	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0
Beschermen tegen water	Waterberging Meerstad	Waterbergingsgebieden	x	0	x	0	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0
Beschermen tegen water	Waterberging Westervoldse Aa	Waterbergingsgebieden	x	0	x	0	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0
Bereikbaarheid	Verdubbeling N33 Midden	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	0	x	x
Bereikbaarheid	Westelijke Ring Groningen	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	0	0	0	x	x	0	x	x	x	x	x	0	x	0	x	x
Bereikbaarheid	Rondweg Bedum	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	x	0	0	0	0	0	x	x	x	x	x	x	x	0	x	x
Bereikbaarheid	Rail Groningen-Leeuwarden	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	x	x	x	x	x	x	x	x	0	x	x	0	x	0	x	x
Bereikbaarheid	Rail Groningen-Bremen incl. Oostboog Veendam	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	x	x	x	x	x	x	x	x	0	x	x	0	x	0	x	x
Bereikbaarheid	Rail Roodeschool Eemshaven	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	0	0	0	x	x	x	x	0	0	x	x	0	x	0	x	x
Bereikbaarheid	Rail Veendam-Stadskanaal	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	0	0	0	0	0	x	x	0	0	x	x	0	x	0	x	x
Bereikbaarheid	Rail Knoop Groningen; opstelterrein Rouaanstraat	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	x	0	x	x	x	0	x	x	0	x	x	x	x	0	x	x
Bereikbaarheid	Vaarweg Lemmer Delfzijl; Eemskanaal	Infrastructuur (weg, rail, scheepvaart)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	x	x
Bereikbaarheid	Vestiging Helihaven Eemshaven	Infrastructuur (helihaven)	0	0	0	x	x	x	0	0	0	0	x	0	x	0	x	x
Bereikbaarheid	HOV (bus) maatregelen incl. transferia	Stimuleren (H)OV en fiets	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	x	0	0	x
Bereikbaarheid	Stimuleren fietsgebruik o.a. fietsroutes plus	Stimuleren (H)OV en fiets	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	x	0	0	x
Tegengaan milieuhinder	Via vergunningverlening sturen op emissies geluid, geur en lucht om hinder omgeving te beperken	Sturen op emissies en risico's	0	0	0	x	x	0	0	0	x	0	x	x	x	x	0	x
Tegengaan milieuhinder	Sturen op voorkomen risico's door risicovolle bedrijven te vestigen op bovenregionale terreinen	Sturen op emissies en risico's	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x
Gebruik van de ondergrond	Ruimte bieden voor WKO en geothermie	WKO en geothermie	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	x	0	0	0